

Колико је новца
издвојено за
модернизацију
сектора аграра
од 2019. године

ТЕМА

Влада у капиталне пројекте уложила 53 милиона

ПИШЕ: ВЕЉКО ЗЕЉКОВИЋ

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске резервисало је укупно 21,5 милиона конвертибилних марака за капиталне инвестиције у пољопривреди током ове године, што је чак три пута више од своте која је за ову намјену првобитно била планирана - 7,15 милиона марака.

Како су истакли из овог министарства, током ове године овај новац добиће укупно 2.498 домаћих фармера, којима ће ово бити велики финансијски подстицај, да очу-

вају, али и осавреме и додатно унаприједи своју досадашњу пољопривредну производњу.

Наведена средства пласираће се за инвестиције у пољопривредну механизацију, изградњу објеката за сточарство, набавку музних робота, куповину јуница и бикова товних раса, опреме у сточарству, системе за наводњавање, подизање противградних мрежа и засада у воћарству, технолошку опрему на газдинствима и у прехранбеној индустрији, те изградњу и адаптацију рибогојишта.

- Прије двије године поднесено је нешто мање од 1.500 захтјева, док је он у

овој години око 2.500. Највеће интересовање јесте за куповину пољопривредне механизације. Негдје око 1.800 фармера је аплицирало за ову врсту институционалне помоћи, од чега се 474 односи за куповину трактора, а 10 за комбајне.

Поред наведеног, ове године по први пут је омогућено и да се подстичу и инвестиције за куповину ауто-пилота и навигација за тракторе, као и дрона за заштиту биља.

- Такође, ове године уведена је и нова мјера за подршку инвестицијама у органској производњи. У два обрачунска периода до сада је исплаћено 7,9 милиона конвертибилних марака за капиталне инвестиције. Искористио бих прилику да захвалим Министарству финансија на разумијевању и ажурности приликом исплата подстицајних средстава нашим пољопривредним произвођачима - истакли су из ресорног министарства.

Подсјетимо, министарство већ го-

Укључујући средства која ће се исплатити у 2022. ресорно министарство је од 2019. за капиталне инвестиције издвојило 53 милиона, а што заједно са уложеним средствима фармера износи око 202 милиона

ЗНАЧАЈНО
ПОВЕЋАНА
ИЗДВАЈАЊА
У 2022.

Суфинансирано

1.046

нова
трактора

10

комбајна

15

музних
робота

99

објеката у
сточарству

527

система за
наводњавање

173

пластеника

50

противградних
мрежа

динама уназад врши поврат уложених средстава у висини од 30 до 50 одсто од процијенене вриједност инвестиције.

Тај износ се уплаћује на рачуне корисника који купе нове тракторе, пољопривредну механизацију, саграде објекте или уложе у неку другу инвестицију, па се очекује, да ће, заједно са улагањима пољопривредних произвођача, ове године у капиталне инвестиције бити уложено 92,6 милиона марака.

Укључујући средства која ће се исплатити у 2022. години, поменуто министарство је од 2019. године, коју је обиљежила криза због пандемије вируса корона, за капиталне инвестиције издвојило око 53 милиона марака, а што заједно са средствима пољопривредника укупно износи око 202 милиона.

У поменутом периоду пољопривредницима је суфинансирана набавка 1.046 нових трактора, 4.094 тракторска прикључка, 10 комбајна, 400 различитих врста опреме у сточарству, од чега 15 музних робота.

Суфинансирана је и изградња 99 објеката у сточарству, 527 разних система за наводњавање, изградња 173 пластеника, набавка 50 противградних мрежа, 44 инвестиције у опрему за прераду на пољопривредним газдинствима, те 188 инвестиција за набавку технолошке опреме за прехранбену индустрију.

Један од фармера који годинама користи финансијска средства које Влада Републике Српске, односно Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, годинама уназад кроз разне субвенције и подстицаје додјељује домаћим произвођачима, јесте и Драгиша Цвјетковић из села Рогољи код Градишке.

Цвјетковић који је иначе и предсједник Удружења узгајивача свиња са подручја општине Градишка, наводи да није ових разних помоћи, па и оних који су везане за капиталне инвестиције, већина фарми у Републици Српској до сада би била угашена, па вјероватно и његова на којој он тренутно има око 90 крмача и 600 свиња разних категорија, од најмањих до највећих.

Једноставно ми много значи свака марка коју Влада Републике Српске издвоји за помоћ. Ускоро бих требао поново добити 50 марака по једној товној свињи. То ће би-

Ове године први пут подстицаје се и инвестиције за куповину ауто-пилота и навигација за тракторе, као и дрона за заштиту биља

Министарство већ годинама уназад врши поврат уложених средстава у висини од 30 до 50 одсто

ти други пут ове године. Током прошле године добили смо укупно 150 марака по једној крмачи и могу слободно рећи да није тога било, тешко би била очувана производња свиња код нас. Вјероватно и сада не бисмо имали о чему да разговарамо

да власти Републике Српске нису препознале наше проблеме и у складу са својим могућностима помогли преко Компензационог фонда. Мислим да би домаћу производњу требало по сваку цијену очувати. Тешка су времена. Ове године сам аплицирао да добијем и одређена средства за проширење и модернизацију постојећег система за исхрану крмача. Од укупне вриједности инвестиције, ресорно министарство ће ми уплатити 30 одсто. Да није тако, вјероватно не бих ни улазио у овај пројекат. Поготово не у данашње доба, када човек не зна шта сутра носи. Таква ситуација је и код осталих фармера. Тешко је имати рентабилну производњу без владиних подстицаја. Инпути и трошкови улаза су толико велики,

а ту прије свега мислим на сточну храну, ђубриво и гориво, да то није нормално - истакао је Цвјетковић.

Наводи и како велику олакшицу у свакодневном пословању представља и регресирани нафта, коју фармери добијају по знатно нижој цијени од тржишне.

- Помогли су и око садње пшенице са 400 марака по једном хектару. Све то је донекле амортизовало скупе репроматеријале и очувало наш сектор аграра који се бори нелојалном иностраном конкуренцијом. Наравно и све ово што се посљедњих мјесеци дешава око Украјине утиче на нас и отежава пословање. Планирам радити до осмог мјесеца док су на снази мјере помоћи Владе Српске. Надам се да ће Влада наћи начина да нам помогне и у наредном периоду, јер би у противном био приморан да преполовим своју производњу. Поред тога, велики проблем јесте и тај што је наша домаћа производно-прехранбена индустрија углавном окренута ка увозу и набавци сировина из иностранства. Мислим да све што они производе углавном има поријекло из увоза. Домаћи фармери који располажу са око 82.000 товних свиња тренутно подмирују само 20-так одсто потреба домаћег тржишта. Када би се то промијенило сигурно да би сточни фонд код нас сасвим другачије изгледао него сада. Овако, ми смо тренутно окренути да тако кажем ка ситним месарама - каже Цвјетковић.

СИТУАЦИЈА НА ИСТОКУ КОМПЛИКУЈЕ СТВАРИ

Цвјетковић: Без помоћи Владе не бисмо могли опстати

РАЗГОВАРАО: ВЕЉКО ЗЕЉКОВИЋ

Све што се посљедњих мјесеци дешава око Украјине, а чему је претходила и криза због пандемије вируса корона, пореметило је и из шина избацило глобално тржиште енергента, али и сектор аграра. Неповољан утицај се огледа у поскупљењу минералних ђубрива, поготово азотног, дизел-горива, као и осталог репроматеријала који се користи у пољопривредној производњи. Цијене свих улазних трошкова су знатно веће у односу претходну годину, па је самим тим дошло и до наглог поскупљења хране, како за сточарску, тако и за људску исхрану. Каже ово директор Агенције за аграрна плаћања Предраг Сладојевић, наводећи како Влада Српске ради све да адекватно и на вријеме одговори на ове кризне изазове.

- Аграрни буџет је из године у годину већи, те за ову годину износи 75 милиона марака. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, уз подршку Владе Српске, у претходне три године издвојило је значајна додатна средства из Компензационог фонда за развој пољопривреде и села, а све с циљем превазилажења ових кризних периода везаних за пандемију вируса корона и украјинску кризу. Током 2020. издвојено је додатних 10 милиона за капиталне инвестиције, интервентни откуп поврћа, товних свиња и товне јунади. Наредне године издвојено је додатних 13,2 милиона и то шест милиона за капиталне инвестиције и 7,2 милиона за подршку сточарима, воћарима, пчеларима, као и мљекарима - истакао је Сладојевић.

АГРАР: Каква је ситуација ове године?

СЛАДОЈЕВИЋ: Ове године из Компензационог фонда издвојено је додатних 31,43 милиона марака и то 10 милиона за подршку повртарица, воћарима, произвођачима меркантилне пшенице и кукуруза. Део овог новца усмјерен је и као подршка узгајивачима свиња, али и за куповину квалитетно приплодних јуница. Значајан дио средстава, у износу од 7,43 милиона, намијењен је мљекарима, којима ће у овој години бити исплаћено 15 умјесто досадашњих 12 премија. У складу са динамиком пољопривредне производње и захтјевима произвођача спроводе се и неопходне активности с циљем што брже исплате подстицајних средстава. Да подсетим да је динамика исплате како из редовног буџета, тако и из Компензационог фонда констатуирана. Све обавезе су исплаћене корисницима, што значи да нема дуговања пољопривредним произвођачима. Из редовног буџета до сада је исплаћено 24 милиона КМ, односно 32 одсто планираног буџета, а из Компензационог фонда 17,6 милиона или 55 одсто додатно издвојених средстава. На

ИНТЕРВЈУ

**Предраг
СЛАДОЈЕВИЋ,**
директор Агенције
за аграрна плаћања
Републике Српске

Успијевамо да одговоримо на све изазове

БУЏЕТ
ИЗ ГОДИНЕ
У ГОДИНУ
СВЕ ВЕЋИ

основу наведеног сматрамо да смо повећањем аграрног буџета и континуираном исплатом подстицајних средстава успјели умањити негативне утицаје са којима су се пољопривредни произвођачи суочили у претходном периоду.

●●●
**МЉЕКАРИМА
УМЈЕСТО 12
УКУПНО
15 ПРЕМИЈА**

АГРАР: Значајан новац је издвојен за пројекте наводњавања. Какве су повратне информације са терена?

СЛАДОЈЕВИЋ: У претходних седам година ресорно министарство интензивно улаже у системе за наводњавање. Завршени су и пуштени у функцију системи за наводњавање у Бијељини, Пелагићеву, Требињу и Братунцу. У завршној је фази пуштање у функцију система за наводњавање у бијељинском селу Којчиновац. У посљедњих пар година обезбијеђено је наводњавање 4.000 хектара. Информације са терена су одличне и произвођачи су задовољни како због

лакшег рада, тако и због бољих приноса и квалитета пољопривредних производа. Наставићемо са обезбјеђивањем средстава за изградњу ових система. Током ове године биће издвојено око милион марака за 250 пољопривредних произвођача који су се пријавили на јавни позив.

АГРАР: Агенција за аграрна плаћања недавно је исплатила око седам милиона марака на име остваривања права на новчана средства подршке за производњу пшенице.

СЛАДОЈЕВИЋ: За ову мјеру у овој години издвојено је близу седам милиона марака. Дио средстава је издвојен из Компензационог фонда - 1,7

милиона, а осталих 5,2 милиона из аграрног буџета. У досадашњем периоду за ову мјеру издвојено је 300 марака по једном хектару, док је ове године издвојено додатних 100 марака. Сјетвене површине под меркантилном пшеницом су знатно увећане у овој години у односу на вишегодишњи просјек сјетве, иако су била неоправдана мишљења да ће се засијати од 30 до 40 одсто мање сјетвених површина под овом културом у односу на претходне године. Број поднесених захтјева већи је за хиљаду у односу на претходне године, а и сјетвене површине под меркантилном пшеницом су повећане чак за 30 одсто у односу на вишегодишњи просјек.

НОВА РАДНА МЈЕСТА

АГРАР: Органска производња би могла бити једна од развојних шанси. Колико се наших фармера бави њоме?

СЛАДОЈЕВИЋ: Један од циљева Владе Српске је развој руралних подручја, а овај вид производње је идеалан за отварање нових радних мјеста у руралним срединама и останак становништва на тим подручјима. Значај органске производње је вишеструк. Добијање квалитетног и безбједног производа, уз унапређење и заштиту животне средине, као и очување здравља произвођача и потрошача, основни су циљеви органске производње. Број регистрованих органских произвођача расте из године у годину и закључно са 2021. он на територији Српске износи око 70.

АГРАР: Какво је стање у мљекарском сектору? Недавно је донесена одлука да се домаћим фармерима исплате додатне премије?

СЛАДОЈЕВИЋ: Као и у осталим секторима пољопривреде, тако је и у мљекарству ситуација знатно тежа у односу на период прије наведених криза. Откупна цијена млијека је доста нижа него што би требало да буде. Влада Српске је препознала проблеме у мљекарству, те су из тог разлога обезбијеђена додатна средства из Компензационог фонда у износу од 7,43 милиона марака. Средства ће бити распоређена у три мјесечне премије - јун, јул и август, тако да ће мљекарима у овој години бити исплаћено петнаест умјесто досадашњих дванаест премија. Поред ових средстава, мљекарима се годишње исплати близу 30 милиона на име премије за млијеко, као и шест до седам милиона марака у оквиру мјера подстицаја за које могу аплицирати - капиталне инвестиције, регрес за дизел-гориво, подстицај за сјетвене површине пшенице и уљарица, узгој квалитетно приплодних јуница.

АГРАР: На тешко стање упозоравају и они који се баве свињоговством. Упозоравају да раде на граници

рентабилности?

СЛАДОЈЕВИЋ: Већ дуго вријеме произвођачи товних и приплодних свиња се боре са рентабилношћу. Ресорно министарство је препознало ту проблематику и донијело низ мјера, обезбијеђивши поред редовних и додатна средства, како би и ова производња била одржива. Мјере подршке су се односиле на интервентне откупе, затим на подршку производњи по грлу за утовљене свиње и приплодна грла. И ове године из Компензационог фонда издвојено је 2,5 милиона марака за узгајиваче товних свиња, тако да је за ову мјеру већ исплаћено 1,46 милиона, за 75 произвођача који су утовили и продали више од 28.000 товних свиња. Премија је износила 50 марака по једном грлу. Сљедећи обрачун за ову подршку се очекује почетком септембра.

АГРАР: Да ли је било злоупотреба приликом кориштења подстицаја?

СЛАДОЈЕВИЋ: Покушаја злоупотребе је било и вјероватно ће их и даље бити. Током ове године, а на захтјев министарства, извршене су контроле подстицаја за приплодне крмаче и назимце, где је инспекција утврдила неправилности код 56 произвођача, те је наложен поврат средстава подстицаја и исто толико је издато прекршајних налога. Такође, обављене су контроле за произведено и продато поврће и том приликом су утврђене незнатне неправилности. Највеће злоупотребе биле су везане за сјетвене површине под пшеницом и уљарицама. Увођењем "Етфарм" система контроле сјетвених површина, односно сателитског препознавања усјева, а затим и контролом на "лицу мјеста", дошло је до знатног смањења злоупотреба и уштеда у буџету.

ПРИРЕДИО: ВЕЉКО ЗЕЉКОВИЋ

Координатор Глобалне групе за реаговање на кризне ситуације и шеф Уједињених нација за трговину и развој Ребека Гринспан упозорила је недавно да би тренутна криза са храном могла ескалирати у глобалну прехранбену катастрофу до наредне године.

- Виши трошкови енергије и трговинска ограничења у снабдијевању ђубривом из региона Црног мора довели су до раста цијена ђубрива чак и брже од цијена хране - истакла је она.

Упозорила је и да ако криза у вези са Украјином буде продужена и цијене житарица и ђубрива наставе да буду високе у наредној сезони садње, велика криза могла би да погоди и усјеве попут пиринча, којим се хране милијарде људи.

Глобална група за одговор на кризе тврди да је скоро 100 земаља и око 1,6 милијарди људи озбиљно изложено барем једној димензији кризе хране, горива и финансија те да око три четвртине живи у земљама које су веома рањиве на сва три фронта.

СУБВЕНЦИЈЕ

С циљем подстицања текуће производње и достизања већег степена снабдјености домаћег тржишта и прехранбене индустрије, посебно у условима актуелне глобалне кризе, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, односно Влада Српске, донијело је низ превентивних и подстицајних мјера да би била очувана производња.

Обезбијеђена су значајна финансијска средства у износу од 75 милиона марака за финансирање текуће про-

ИЗАЗОВИ

Пословање сектора аграра у условима глобалне кризе

Српска ће имати довољно хране

АГРАРНИ БУЏЕТ 75 МИЛИОНА

С циљем подстицања текуће производње и достизања већег степена снабдјености домаћег тржишта, посебно у условима актуелне глобалне кризе, министарство је донијело низ превентивних и подстицајних мјера

изводње и капиталних инвестиција у пољопривреду, али и 30 одсто фиксног поврата средства на инвестиције у пољопривредну механизацију, опрему у сточарству, инвестиције у биљној производњи и наводњавању те преради пољопривредних производа.

Поред тога обезбијеђено је и додатних 14 милиона марака из Компензационог фонда за новчане подстицаје за капиталне инвестиције те регрес за дизел гориво у количини од 100 литара, односно 50 марака по хектару обрадиве површине у укупном износу од 5,5 милиона марака.

Министарство је обезбиједило и регресирање свих сјемена домаћих произвођача, а с циљем омасовљења сјетве кроз већу доступност јефтинијег сјемена домаћих произвођача, обезбиједило

је средства за подршку сјетве пшенице у износу од 300 марака из редовних средстава Аграрног буџета и 100 марака по хектару из средстава Компензационог фонда.

Кратких рукава нису остали ни произвођачи кукуруза, којима је ресорно министарство суфинансирало куповину сјемена у износу од 20 одсто од малопродајне цијене.

Обезбијеђена су и средства за подршку сјетви индустријских култура у износу до 200 марака по хектару, али и средства за подршку органској производњи у износу до 500 марака по хектару и 500 марака по грлу.

Ту је и додатних 10 милиона марака из Компензационог фонда, који ће бити усмјерени за ратарску, повртарску и воћарско-виноградску производњу те за суфинансирање набавке квалитетно приплодних јуница и подршку узгајивачима свиња.

- Обезбиједили смо и рекордну исплату свих обавеза по основу подстицаја из 2021. године, а већ је испла-

ћено 18,86 милиона марака из аграрног буџета за 2022. годину и 5,5 милиона марака из Компензационог фонда - поручили су из ресорног министарства.

ОЧЕКИВАЊА

Иначе према процјенама Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Пољопривредног института Републике Српске, укупна производња најважнијих ратарских и повртарских биљних врста у прољећној сјетви заснована је на око 165.571 хектару.

Заснивање новог производног циклуса, како су рекли, прошло је с великим проблемима узрокованим глобалном кризом, али и високим цијенама репроматеријала за прољећну сјетву.

●●●
ЗАСИЈАН УКУПНО
165.571 ХЕКТАР

ПОСИЈАНЕ ПОВРШИНЕ

Ратарство	Површине	Количине	Вриједност
кукуруз	128.040	876.470	569.705.500
Зоб	2.308	7.828	4.305.537.500
јечам	2.984	12.034	6.618.700
ДТС	6.019	49.030	12.257.500
хељда	86	160	160.000

Индустријско биље	Површине	Количине	Вриједност
соја	4.865	12.075	10.867.500
сунцокрет	635	1.890	1.701.000
дуван	635	1.573	7.076.250

Поврће	Површине	Количине	Вриједност
кромпир	8.303	243.340	194.672.000
красавац	1.080	46.848	46.848.000
лук	1.254	47.192	23.596.000
мрква	301	9.068	9.068.000
паприка	1.548	64.820	77.784.000
парадајз	1.577	61.115	67.226.500
пасуљ	1.650	5.011	22.547.250
купус	1.602	57.210	25.744.500

Примјера ради, трошкови производње кукуруза на нивоу оптималне (стандардне) агротехнике, без наводњавања и бербе рачунати на почетку сјетве процијењени су на око 3.240 марака по једном хектару и знатно су виши у односу на претходну 2021. годину.

Узимајући у обзир просјечне временске прилике на просторима Српске и остварене просјечне приносе у посљедњих пет година, процјена је да се у 2022. години може очекивати просјечан принос кукуруза око седам тона по једном хектару.

И цијена сјеменског кукуруза била је нешто већа, у просјеку за седам одсто у односу на прошлу годину те се трошак сјемена по хектару кретао од 180 до 350 конвертибилних марака по једном хектару, у зависности од компаније, својства хибрида, размака сјетве и услова сјетве.

Уколико временски услови буду повољни, очекивана вриједност пољопривредне производње требало би да се креће око 1,15 милијарди марака. Из овог министарства напомињу да ће укупан обим и вриједност ове сјетве на крају бити и већи због екстремног раста цијена хране на глобалном тржишту.